EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2010.6.15
SEK(2010) 739 galutinis

KOMISIJOS NUOMONĖ

dėl perviršinio deficito Kipre

KOMISIJOS NUOMONĖ

dėl perviršinio deficito Kipre

STABILUMO IR AUGIMO PAKTO TAIKYMAS DABARTINĖS KRIZĖS METU

1. Šiuo metu daugelyje ES šalių valdžios sektoriaus biudžeto deficitas viršija Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę. Dažnai stiprus deficito bei skolos būklės pablogėjimas turi būti vertinamas turint omenyje beprecedentę 2008–2009 m. pasaulinę finansų krizę ir ekonomikos nuosmukį. Tam įtakos turi keli veiksniai. Pirma, dėl ekonomikos nuosmukio mažėja mokestinės pajamos ir didėja socialinių išmokų išlaidos (pvz., bedarbių pašalpos). Antra, pripažindama, kad biudžeto politika dabartinėje ypatingoje ekonominėje situacijoje vaidina svarbų vaidmenį, 2008 m. lapkričio mėn. Europos ekonomikos atkūrimo plane (EEAP), kurį gruodžio mėn. patvirtino Europos Vadovų Taryba, Komisija paragino imtis fiskalinių skatinamųjų priemonių. Plane numatyta, kad skatinamosios priemonės turi būti taikomos laiku, jos turi būti tikslinės, laikinos ir skirtingos įvairiose valstybėse narėse, atsižvelgiant į skirtingą šalių būklę valstybės finansų tvarumo ir konkurencingumo požiūriu, o pagerėjus ekonomikos sąlygoms jos turi būti panaikintos. Galiausiai kelios šalys ėmėsi priemonių finansų sektoriui stabilizuoti; kai kurios iš šių priemonių turėjo įtakos skolos būklei arba kelia didesnio deficito ir skolos riziką ateityje, nors tam tikras vyriausybės suteiktos paramos išlaidas ateityje būtų galima susigrąžinti.

2. Pagal Stabilumo ir augimo paktą Komisija turi pradėti perviršinio deficito procedūrą (PDP), kai valstybės narės deficitas viršija 3 % BVP pamatinę vertę. Stabilumo ir augimo pakto 2005 m. pakeitimais siekta užtikrinti, kad visuose perviršinio deficito procedūros etapuose būtų visų pirma atsižvelgiama į ekonomikos ir biudžeto aplinkybes. Taip Stabilumo ir augimo pakte numatyta struktūra, kuria palaikoma vyriausybės politika, skirta, atsižvelgiant į ekonominę padėtį, greitai atkurti patikimą biudžeto būklę, ir taip užtikrinamas ilgalaikis valstybės finansų tvarumas.

TEISINIS PAGRINDAS

3. Perviršinio deficito procedūra (PDP) nustatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnyje. Ši procedūra išaiškinta Tarybos reglamente (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo[1], kuris yra Stabilumo ir augimo pakto sudedamoji dalis.

4. Pagal Sutarties 126 straipsnio 2 dalį Komisija turi stebėti, kaip laikomasi biudžetinės drausmės pagal šiuos du kriterijus: a) ar planuojamo arba faktinio valstybės biudžeto deficito ir bendrojo vidaus produkto (BVP) santykis viršija 3 % pamatinę vertę (išskyrus atvejus, kai tas santykis smarkiai ir nuolat mažėjo ir pasiekė lygį, artimą pamatinei vertei; arba pamatinės vertės perviršis yra tik išimtinis ir laikinas, o

[1] OL L 209, 1997 8 2, p. 6. Pranešime taip pat atsižvelgiama į 2009 m. lapkričio 10 d. ECOFIN tarybos patvirtintas „Stabilumo ir augimo pakto įgyvendinimo sąlygas bei stabilumo ir konvergencijos programų formos ir turinio gaires“, su jomis galima susipažinti adresu http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/legal_texts/index_en.htm.

santykis lieka artimas pamatinei vertei); ir b) ar valstybės skolos ir BVP santykis viršija 60 % pamatinę vertę (išskyrus atvejus, kai tas santykis pakankamai mažėja ir tinkamu tempu artėja prie pamatinės vertės).

5. Sutarties 126 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad valstybei narei nevykdant reikalavimų pagal vieną ar abu šiuos kriterijus, Komisija turi parengti pranešimą. Šiame pranešime taip pat turi būti „atsižvelgiama, ar bendrojo šalies biudžeto deficitas yra didesnis už valstybės investicijų išlaidas, be to, įvertinami ir kiti svarbūs veiksniai, įskaitant valstybės narės vidutinės trukmės ekonomikos ir biudžeto būklę“.

6. Remdamasi duomenimis, kuriuos 2010 m. kovo mėn. pateikė Kipro valdžios institucijos[2], ir atsižvelgdama į 2010 m. Komisijos tarnybų pavasario prognozę, 2010 m. gegužės 12 d. Komisija priėmė pranešimą dėl Kipro pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį[3].

7. Po to [2010 m. gegužės 27 d.] pagal Sutarties 126 straipsnio 4 dalį Ekonomikos ir finansų komitetas parengė nuomonę apie Komisijos pranešimą.

8. Sutarties 126 straipsnio 5 dalyje reikalaujama, kad Komisija pateiktų Tarybai nuomonę, jeigu Komisija mano, kad valstybėje narėje yra susidaręs arba gali susidaryti perviršinis deficitas. Siekdama nuspręsti, ar yra susidaręs arba gali susidaryti perviršinis deficitas, Komisija laikosi nuomonės, kad reikėtų atsižvelgti į: i) jos pranešimo pagal 126 straipsnio 3 dalį išvadas ir ii) Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę apie šį pranešimą. Šių veiksnių pagrindu Komisija suformulavo pastabas dėl Kipro.

PASTABOS DĖL KIPRO

9. Iš karto po Kipro įstojimo į ES 2004 m. gegužę Komisija pradėjo Kiprui PDP[4] priėmusi pranešimą pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 104 straipsnio 3 dalį, atsižvelgdama į 6,3 % BVP 2003 m. deficitą, t. y. viršijantį pamatinę 3 % BVP vertę. 2004 m. liepos mėn., vadovaudamasi Komisijos pateiktomis rekomendacijomis, Taryba pagal Sutarties 104 straipsnio 6 dalį nusprendė, kad Kipre yra susidaręs perviršinis deficitas ir pagal Sutarties 104 straipsnio 7 dalį pateikė Kiprui skirtą rekomendaciją siekdama, kad perviršinis deficitas būtų panaikintas kuo greičiau ir ne vėliau kaip iki 2005 m. 2006 m. liepos mėn., atlikusi bendrą įvertinimą, kuris parodė, kad 2005 m. deficitas buvo sumažintas iki 2,4% BVP, Taryba nusprendė panaikinti sprendimą dėl susidariusio perviršinio deficito pagal Sutarties 104 straipsnio 12 dalį.

10. Po perviršinio deficito procedūros Kipro valdžios sektoriaus balansas išliko gerokai mažesnis negu 3 % BVP deficito riba. Visų pirma, 2006 m. deficitas toliau mažėjo iki 1,2 % BVP, o 2007 ir 2008 m. susidarė atitinkamai 3,4 % ir 0,9 %BVP biudžeto

---

2 Pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 479/2009 valstybės narės du kartus per metus turi teikti Komisijai savo planuojamų bei faktinių valdžios sektoriaus deficito ir skolos lygių ataskaitas. Paskutinis Kipro pranešimas pateiktas tinklavietėje http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/government_finance_statistics/excessive_deficit/edp_notification_tables.

3 Visi su PDP susiję Kiprui skirti dokumentai pateikti tinklavietėje http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/deficit/countries/index_en.htm.

4 Dokumentai, susiję su perviršinio deficito procedūra Kiprui, pateikti tinklavietėje http://ec.europa.eu/economy_finance/sgp/deficit/countries/index_en.htm.

balanso perteklius. Tuo pačiu metu struktūrinis balansas pasikeitė nuo 1¼ % BVP deficito 2006 m. į 2½ % perteklių 2007 m., taip viršijant Kipro vidutinės trukmės biudžeto tikslą, kuris buvo struktūriškai subalansuotas biudžetas. Vėliau ankstesnių metų struktūrinis perteklius vėl grįžo prie neigiamos tendencijos. 2006–2008 m. laikotarpiu bendrosios valdžios sektoriaus skolos santykis sumažėjo maždaug 16¼ procentinio punkto iki 48,4 % 2008 m. – gerokai žemiau Sutartyje nustatytos 60% BVP pamatinės vertės. Skolos mažėjimą lėmė pirminis perteklius, didelis nominalusis augimas ir didelis atsargų ir srautų koregavimas, susijęs su planuojamu indėlių centriniame banke (padengimo fondai) ir kito sukaupto finansinio turto, naudojamo suėjus terminui skolai grąžinti, mažinimu.

11. Remiantis 2010 m. balandžio mėn. Kipro valdžios institucijų pateiktais duomenimis, 2009 m. valdžios sektoriaus deficitas Kipre siekė 6,1% BVP, taigi, viršijo 3 % BVP pamatinę vertę. Komisijos pranešime pagal 126 straipsnio 3 dalį laikoma, kad deficitas nebuvo artimas 3 % BVP pamatinei vertei ir kad pamatinės vertės viršijimas gali būti laikomas išimtiniu, kaip apibrėžta Sutartyje ir Stabilumo ir augimo pakte. Visų pirma, jis susidarė dėl didelio ekonomikos nuosmukio, kaip apibrėžta Sutartyje bei Stabilumo ir augimo pakte. Pagal Komisijos tarnybų 2010 m. pavasario prognozę numatoma, kad realusis BVP Kipre toliau mažės, nors šiek tiek mažiau, beveik ½ % 2010 m., palyginti su 1¾ % 2009 m. Tačiau numatomas pamatinės vertės viršijimas negali būti laikomas laikinu. Pagal Komisijos tarnybų 2010 m. pavasario prognozę numatoma, kad 2011 m. biudžeto deficitas sudarys maždaug 7¾ % BVP, jei politika nesikeis. Sutartyje nustatytas deficito kriterijus nėra įvykdytas.

12. Remiantis 2010 m. balandžio mėn. Kipro valdžios institucijų pateiktais duomenimis, bendroji valdžios sektoriaus skola išlieka mažesnė už 60 % BVP pamatinę vertę, ir 2009 m. sudarė 56,2 % BVP. Kipras pranešė apie 2010 m. planuojamą 62 % BVP dydžio skolą, viršijančią 60 % BVP Sutartyje nustatytą pamatinę vertę. Komisijos tarnybų 2010 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2010 m. skola išaugs iki 62,3 % BVP, o 2011 m. – iki 67,6 % dėl pablogėjusio pirminio balanso. Atsižvelgiant į šias tendencijas, negalima laikyti, kad skolos santykis pakankamai mažėja ir tinkamu tempu artėja prie pamatinės vertės, kaip apibrėžta Sutartyje ir Stabilumo ir augimo pakte. Sutartyje nustatytas skolos kriterijus nėra įvykdytas.

13. Pagal Sutarties ir Stabilumo ir augimo pakto nuostatas Komisija pranešime taip pat nagrinėjo svarbius veiksnius. Pagal Stabilumo ir augimo paktą priimant sprendimą dėl perviršinio deficito į juos galima atsižvelgti tik tuomet, jei deficitas atitinka dvigubą artumo pamatinei vertei ir laikinumo sąlygą. Kipro atveju dviguba sąlyga nėra įvykdyta. Svarbūs veiksniai patys savaime šiuo atveju iš esmės yra nevienareikšmiai.

14. Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonė pagal Sutarties 126 straipsnio 4 dalį atitinka Komisijos pranešime pagal 126 straipsnio 3 dalį pateiktą vertinimą.

IŠVADA

15. Remdamasi Kipro biudžeto būklės stebėsena ir visų pirma išnagrinėjusi 126 straipsnio 2 dalyje nustatytų kriterijų atitiktį, Komisija parengė pranešimą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Atsižvelgdama į savo pranešimą ir į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę, Komisija laikosi nuomonės, kad Kipre yra susidaręs perviršinis deficitas.

16.